

OBDOBJA 29

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko
Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik

Obdobja 29

SODOBNA SLOVENSKA KNJIŽEVNOST (1980–2010)

Ljubljana 2010

Obdobja 29

Sodobna slovenska književnost (1980–2010)

Urednica: Alojzija Zupan Sosič

Recenzenti: Milica Antić Gaber, Aleksander Bjelčevič, Tine Germ, Miran Hladnik, Niko Jež, Marko Juvan, Zvonko Kovač, Boža Krakar Vogel, Andrej Leben, Katja Mihurko Poniž, Irena Novak Popov, Darja Pavlič, Mateja Pezdirc Bartol, Mojca Smolej, Marko Stabej, Đurđa Strsoglavec, Božena Tokarz, Alojzija Zupan Sosič, Alenka Žbogar

Lektorji izvlečkov in prispevkov v tujem jeziku: David Limon, Maša Plešković, Namita Subiotto, Maria Zofia Wtorkowska

Tehnična urednika: Mateja Lutar, Damjan Huber

Korekture: avtorji, Mateja Lutar, Nataša Medvešek, Damjan Huber, Mojca Nidorfer Šiškovič

Prelom: Miro Pečar

Oblikovanje ovitka: Metka Žerovnik

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2010. Vse pravice pridržane.

Založila: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Izdal: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko

Za založbo: red. prof. dr. Valentin Bucik, dekan Filozofske fakultete

Ljubljana, 2010

Prvi natis

Naklada: 450 izvodov

Tisk: Birografika Bori, d. o. o.

Cena: 26,16 EUR

Zbornik je izšel s finančno pomočjo Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo RS ter Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
821.163.6.09"1980/2010"(082)
SODOBNA slovenska književnost : (1980-2010) / [urednica Alojzija Zupan Sosič]. - 1. natis. - V Ljubljani : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010. - (Obdobja ; 29)
ISBN 978-961-237-383-2
1. Zupan Sosič, Alojzija
253010432

VSEBINA

Alojzija Zupan Sosič SODOBNA SLOVENSKA KNJIŽEVNOST (1980–2010)	9
David Bandelj SODOBNA PROZA SLOVENCEV V ITALIJI: TIPOLOGIJE ROMANA 1980–2010.	11
Aleksander Bjelčevič CILJ POSVEČUJE SREDSTVA: ARGUMENTATIVNE ZMOTE V PRIMERU SMOLNIKAR.	19
Milena Mileva Blažič UTOPIJE V SODOBNI SLOVENSKI MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI (1980–2010)	27
Silvija Borovnik PODOBE TUJOSTI V DELIH NEKATERIH SODOBNIH SLOVENSkih PROZAISTK.	33
Blanka Bošnjak SODOBNA SLOVENSKA KRATKA POTOPIŠNA PRIPOVED	41
Dejan Durić, Iva Rosanda Žigo LAKANOVSKA ŽUDNJA U ROMANU <i>ANĐELI</i> BRANE MOZETIČA	49
Olena Džjuba - Pogrebniak ОДИН УКРАЇНСЬКИЙ МОТИВ <i>БЕЗІМЕННОГО ДРЕВА</i> ДРАГО ЯНЧАРА	57
Nada Đukić BRANJE DELA <i>POCESTNICA</i> AVTORICE BENKE PULKO KOT AVTOBIOGRAFIJE, ŽENSKEGA ITINERARIJA IN ZGODBE USPEŠNE BLAGOVNE ZNAMKE	63
Nataša Gaši, Denis Poniž POSTSOCIALISTIČNI IN TRANZICIJSKI SMEH – SLOVENSKA KOMEDIJA PO LETU 1991, IZBRANI PRIMERI	69
Marko Golja MED EKSTAZO IN EKSTAZO (PRIPIS K POEZIJI VIDE MOKRIN - PAUER)	77
Dragica Haramija SODOBNI SLOVENSki SOCIALNO-PSIHOLOŠKI MLADINSKI ROMAN.	85
Miran Hladnik NAGRADA KRESNIK 2010	93
Tanja Jelenko SODOBNA SLOVENSKA ŽANRSKA IN MLADINSKA KNJIŽEVNOST V SREDNJIH STROKOVNIH ŠOLAH	101
Alenka Jensterle - Doležal TELO KOT PREDMET MANIPULACIJE (PRIMERJAVA DVEH ROMANOV: IVAN CANKAR, <i>HİŠA MARIJE POMOČNICE</i> IN BERTA BOJETU, <i>FILIO NI DOMA</i>)	109
Robert Jereb NEKATERI VIDIKI KRITIKOVEGA POLOŽAJA V INSTITUCIJI SLOVENSKE LITERARNE KRITIKE	117
Alenka Jovanovski TRANSFORMATIVNA MOČ V SODOBNI POEZIJI 2004–2010. FRAGMENTI.	123
Krištof Jacek Kozak ABSURD KOT SODOBNA OBLIKA TRAGIČNE IZKUŠNJE V <i>ŠUMIJU</i> PETRA BOŽIČA	131
Boža Krakar Vogel SODOBNA SLOVENSKA KNJIŽEVNOST V GIMNAZIJSKEM UČBENIKU <i>BRANJA I</i> KOT SPODBUDA ZA BRANJE LITERARNE KLASIKE	137
Bogomila Kravos TRŽAŠKI TEKST IN KOBALOVA DRAMA <i>AFRIKA ALI NA SVOJI ZEMLJI</i>	145

Ivana Latkovič	
MODALITETI REPREZENTACIJE I HORIZONTI INVENCije PROŠLOG U ROMANIMA D. MERCA <i>GALILEJEV LESTENEC</i> I I. ŠKAMPERLEA <i>KRALJEVA HČI</i>	151
Andrej Leben	
O »ZRELIH REČEH« IN DRUGIH STVAREH LOJZETA KOVAČIČA	157
Vanesa Matajc	
DOMINANTA ČASA IN DOMINANTA PROSTORA V SODOBNEM SLOVENSKEM ROMANU	165
Katja Mihurko Poniž	
MESTO KOT LITERARNI LIK V TREH SODOBNIH SLOVENSKIH ROMANIH.	173
Irena Novak Popov	
MLADA SLOVENSKA POEZIJA ZADNJEGA DESETLETJA	179
Mladen Pavičić	
O PRIPOVEDOVALCU V DVEH SREDNJEEVROPSKIH POSTMODERNISTIČNIH ROMANIH	187
Nada Petkovska	
<i>БАЛКАНСКА ТРИЛОГИЈА НА ДУШАН ЈОВАНОВИЌ (ВО КОНТЕКСТОТ НА ТЕНДЕНЦИЈЕТЕ ВО СОВРЕМЕНАТА СЛОВЕНЕЧКА, БАЛКАНСКА И СВЕТСКА ЛИТЕРАТУРА)</i>	195
Mateja Pezdirc Bartol	
GRUMOVA NAGRADA V SLOVENSKEM LITERARNEM SISTEMU	203
Katarina Podbevšek	
RESNIČNOSTNI GOVOR V UPRIZORITVI ZUPANČIČEVEGA <i>HODNIKA</i> (SODOBNA GLEDALIŠKOLEKTORSKA IZHODIŠČA)	211
Gizela Polanc Podpečan	
KOAN KOT LITERARNI ŽANR.	219
Ivo Pospíšil, Michal Przybylski	
CONSERVATIVE AND TRADITIONALIST TENDENCIES IN CONTEMPORARY SLOVENE, CZECH, SLOVAK, POLISH, AND RUSSIAN LITERATURES.	225
Marcello Potocco	
RABA PODOBJA IN AVTONOMNOST PESNIŠKE POZICIJE (NEKAJ OPAZK OB MLAJŠI SLOVENSKI LIRIKI)	233
Barbara Pregelj	
RECEPCIJA SLOVENSKE LITERATURE MED ŠPANSKO GOVOREČIMI	239
Naume Radičeski	
VZPOREDNO ANALITIČNO BRANJE ROMANOV <i>SEVERNI SIJ</i> DRAGA JANČARJA IN <i>PASTORALA</i> VLADA ŽABOTA	247
Tatjana Rojc	
TRANSCENDENCA IN IMANENCA: KNJIŽEVNOST BORISA PAHORJA, ALOJZA REBULE, MIROSLAVA KOŠUTE. PRETEKLOST, PRIHODNOST ALI UNIVERZALNOST?	253
Andrej Rozman	
POLOŽAJ SLOVAŠKE KNJIŽEVNOSTI PO LETU 1989 V KONTEKSTU RAZVOJNIH PRELOMNIC V DRUGI POLOVICI 20. STOLETJA	261
Špela Sevšek Šramel	
MED DRUŽBENIM IN INDIVIDUALNIM – SLOVENSKA IN SLOVAŠKA KRATKA PROZA PO LETU 1989	269

Mojca Smolej PRVINE GOVORJENEGA JEZIKA KOT TEMELJNI STILEMI V SODOBNI SLOVENSKI PROZI	275
Sarival Sosič STIČNOST SODOBNEGA SLOVENSKEGA SLIKARSTVA IN POEZIJE	283
Julija A. Sozina SLOVENSKI LITERARNI PREDOR V SVOBODNO DRUŽBO (PRIDOBITVE IN IZGUBE)	291
Marko Stabej PRIŠLEKI IN ČEFURJI	297
Nadežda Starikova SODOBNI SLOVENSKI ZGODOVINSKI ROMAN: VISOKO (ELITNO) IN (MNOŽIČNO) TRIVIALNO	305
Đurđa Strsoglavac KAKO SE GOVORI V SODOBNI SLOVENSKI PROZI	311
Namita Subiotto ODSEV SLOVENSKE LITERARNE PRODUKCIJE (1980–2010) V MAKEDONIJI	319
Jasmina Šuler Galos CIGANSKA USODA V DVEH DELIH FERIIJA LAINŠČKA	327
Božena Tokarz V MREŽI DOMIŠLJIJE, ASOCIACIJ IN SPOMINOV ALI O PROZI VLADA ŽABOTA.	335
Tomaž Toporišič MEDBESEDILNOST IN MEDMEDIJSKOST SODOBNE SLOVENSKE (NE VEČ) DRAMSKE PISAVE	343
Marko Trobevšek SODOBNA (SLOVENSKA) KNJIŽEVNOST V GIMNAZIJI	349
Marijanca Ajša Vižintin IZZIV ZA NADARJENE MLADE BRALCE IN BRALKE: PROGRAM <i>OBRAZI KNJIGE</i>	355
Marijanca Ajša Vižintin PODOBE PRISELJENCEV IN ETNIČNIH SKUPNOSTI V SODOBNI SLOVENSKI MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI	363
Janja Vollmaier Lubej SODOBNA KOROŠKA PROZA	371
Regina Wojtoń SŁOWEŃSCY I POLSCY TWÓRCY POSTMODERNISTYCZNI. »RZEMIEŚLNICY«, »KPIARZE« CZY »IMMORALIŚCI«?	379
Tomislav Zagoda THE SUBJECT AND NATIONAL IDEOLOGICAL PARADIGMS WITHIN THE POST-COMMUNIST CONTEXT (IN MÖDERNDORFER'S NOVEL <i>PREDMESTJE</i>)	387
Melita Zemljak Jontes KRITIČNI JEZIKOVNOKULTURNI VPOGLED V ODDAJE TELEVIZIJE SLOVENIJA	393
Nadja Zgonik JEZIKOVNI EKSPERIMENTI NA LIKOVNEM PRIZORIŠČU SODOBNOSTI	403
Barbara Zorman EKTRAN NA KNJIŽNI STRANI. REPREZENTACIJA AVDIOVIZUALNEGA V IZBRANIH PRIMERIH SODOBNE SLOVENSKE PROZE	411
Alojzija Zupan Sosič TRANSREALIZEM – NOVA LITERARNA SMER SODOBNEGA SLOVENSKEGA ROMANA?	419

Simpozij OBDOBJA 29

Alenka Žbogar LJUBEZEN V SODOBNI SLOVENSKI KRATKI PRIPOVEDNI PROZI IN SREDNJEŠOLSKI POUK KNJIŽEVNOSTI	425
Vita Žerjal Pavlin SONETNI CIKLI V SLOVENSKEM PESNIŠTVU 1980–2010.	433
Janja Žitnik Serafin LEV DETELA IN NEKATERE ZNAČILNOSTI SODOBNE KNJIŽEVNOSTI IZSELJENCEV	441
Recenzentke in recenzenti	447
Avtorice in avtorji	447

SODOBNA SLOVENSKA KNJIŽEVNOST (1980–2010)

Hugo Friedrich je v svoji znameniti knjigi *Struktura moderne lirike* označil sodobno poezijo z izrazi razosebljanje, jezikovna magija, kreativna fantazija, dehumanizacija, urbanost, izrekanje neizrečenega, sugestivnost in disonančna napetost. Ko danes, več kot pol stoletja starejši od njegove knjige, iščemo primerna poimenovanja za sodobno slovensko književnost, ugotavljamo, da so našti termini še vedno veljavni za večino besedil, le eden izmed njih je skoraj popolnoma izgubil svojo vrednost: aristokratsko zadovoljstvo, da ne ugajaš – sodobna slovenska književnost zadnjih treh desetletij si namreč bolj kot njena predhodnica prizadeva ugajati bralcu, uredniku in založniku.

Prilagojenost bralnemu horizontu ni edina skupna lastnost najnovejše slovenske književnosti, ki so jo izpostavili prispevki v zborniku 29. slovenističnega simpozija *Obdobja z naslovom Sodobna slovenska književnost (1980–2010)*; pridružujejo se ji še naslednje značilnosti: žanrska sinkretičnost, stilna hibridizacija, jezikovna mimetičnost, postmoderna intimizacija, realistične poteze ... Sodobna slovenska književnost zadnjih treh desetletij spada namreč v širši družbeno-kulturni pojav, imenovan postmoderna, za katero je značilen literarni eklekticizem. Slovenska književnost na koncu 20. in začetku 21. stol. torej ni enotno obdobje, saj v njem so/obstajajo različne literarne smeri, npr. modernizem in postmodernizem, zaznamuje pa ga tudi sinkretizem zvrsti, vrst, žanrov, oblik, načinov, stilov in poetik, med katerimi v zadnjih letih prednjači realistična tehnika oz. metoda. Čeprav so nekatere literarne smeri postopoma uplahnile, se še vedno pojavljajo kot odsev različnih postopkov in tipičnih značilnosti, potopljene v rahljanje meja med kvalitetno (umetniško) in trivialno književnost ter oživljeno zanimanje za različne žanre, modele, obrazce in literarne učinke. Sodobno slovensko književnost od 1980 do 2010 lahko razumemo kot pester in nedokončan proces, na katerega so vplivali politični premiki in družbene preobrazbe, npr. osamosvojitve, nastanek nove države Slovenije, tranzicija, evropeizacija, globalizacija, digitalizacija in spletno mreženje. V zadnjem delu obdobja je narodnostna identiteta prepustila prednost osebnosti in spleenu postmodernega subjekta, zagledanega v novoveški hedonizem.

Zgornjo definicijo sodobne slovenske književnosti v zborniku sestavljajo pestri in raznoliki zaključki obravnavane književnosti, saj so prispevki preučevali različne teme v različnih znanstvenih okoljih. V letošnjem zborniku je tako objavljenih 59 prispevkov 61 znanstvenikov, od katerih kar ena tretjina (natančneje 17) deluje na tujih institucijah. Medtem ko je simpozij *Obdobja 8* (1988) pod naslovom *Sodobnost* že preučil slovensko književnost od leta 1945 do 1980, se tokratni simpozij *Obdobja 29* posveča tistemu izseku slovenske književnosti, sodobni slovenski književnosti od leta 1980 do 2010, ki prej še ni bil sistematično znanstveno analiziran. Najnovejšo slovensko književnost raziskuje v okviru naslednjih tem in področij: vloga in pomen sodobne slovenske književnosti kot preplet različnih tokov, usmeritev, smeri, skupin, posameznikov in poetik od leta 1980 do 2010 v širšem družbenem in kulturnem kontekstu; razmerje med osebno, narodnostno in kulturno identiteto v sodobni slovenski književnosti in mesto književnosti v sodobni slovenski umetnosti; stiki med sodobno slovensko književnostjo in ostalimi slovanskimi literaturami ter sodobna slovenska književnost v kontekstu svetovne literature; zvrsti, vrste in žanri sodobne slovenske književnosti ter njihova hibridnost; sodobna literarna besedila in drugi mediji; recepcija, refleksija in vrednotenje sodobne slovenske književnosti; poučevanje sodobne slovenske književnosti v osnovnošolskem, srednješolskem in višješolskem sistemu; sodobna slovenska književnost izven meja Slovenije: ustvarjanje

Slovencev v zamejstvu in izseljenstvu; sodobna otroška in mladinska književnost v Sloveniji; analiziranje govornih prvin kot sestavin in stilemov slovenske proze ter vloga in pomen prevodov sodobne slovenske književnosti.

Eklektičnost ni samo značilnost obravnavane književnosti, ampak tudi strukture prispevkov letošnjega simpozija, zato so članki – namesto v tematske razdelke – nanizani po abecednem redu. Razveseljivo v njihovi vsebini je to, da jih je primerjalna metoda obogatila z novimi spoznanji o zvrstni, vrstni, žanrski in stilni pripadnosti ter stičnosti različnih medijev, pisav, umetnosti in nacionalnih književnosti. Najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da se je pričujoči zbornik otresel stereotipa o »znanstveni varnosti«, ki meri kvaliteto obravnavane teme po dolžini časovne distance. To je storil na podoben način kot že njegov predhodnik, zbornik mednarodnega simpozija *Obdobja 8 (Sodobnost)*, ki je natančno preučil sodobno slovensko književnost do leta 1980: z inovativnimi pristopi k predmetu obravnave ter s konstruktivnimi analizami in sintezami. Ker v tem smislu naš zbornik nadaljuje tradicijo svojega predhodnika, naj za konec citiram besede njegovega urednika, Borisa Paternuja: »Poseg v neposredno sodobnost seveda za vsako stroko pomeni še nekaj več prostora za negotovost in tveganje. Toda, kje tega pogreznjivega prostora ni? Teorija distance je lepa in varna akademska tančica, vendar postane dolgočasna in siva, če ne pride nekdo in je pravočasno ne sname.«

Alojzija Zupan Sosič